

28.

Το κράτος αντιμετωπίζει μεγάλα εσωτερικά προβλήματα

Περίληψη

- Οι τελευταίοι αυτοκράτορες της μακεδονικής δυναστείας έφτιαξαν νέους νόμους, που οδήγησαν την αυτοκρατορία σε παρακμή:
 - Σταμάτησαν να δίνουν δωρεάν γη στους Ακρίτες.
 - Χρησιμοποιούσαν ξένους μισθοφόρους στον στρατό.
 - Κατάργησαν τον νόμο του «Αλληλέγγυου».
- Με αυτούς τους νόμους δημιουργήθηκαν πολλές αναταραχές και οι φτωχοί γεωργοί έμειναν απροστάτευτοι.
- Οι Ακρίτες φορολογούνταν πλέον για τα κτήματά τους και, αφού δεν μπορούσαν να καταταγούν στον στρατό, έφευγαν για τις πόλεις.
- Τα έσοδα του κράτους μειώθηκαν, τα καράβια περιόρισαν το εμπόριο και το πολεμικό ναυτικό σχεδόν διαλύθηκε.
- Οι Βυζαντινοί ανέθεσαν στους Βενετούς την προστασία του Βυζαντίου και τη διακίνηση των προϊόντων.
- Αυτές οι αποφάσεις δημιούργησαν μεγαλύτερα οικονομικά προβλήματα στο κράτος, το οποίο πλέον το απειλούσαν νέοι εχθροί.

Το Γλωσσάρι του μαθήματος

παρακμή: ξεπεσμός, ελάττωση της δύναμης.

καταταγούν: να υπηρετούν στον στρατό.

διακίνηση: μεταφορά των εμπορευμάτων.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

A. Κυκλώνω τη φράση που συμπληρώνει την πρόταση:

1. Οι τελευταίοι αυτοκράτορες της μακεδονικής δυναστείας:
 - α. έφτιαξαν νόμους που οδήγησαν την αυτοκρατορία σε παρακμή.
 - β. οδήγησαν την αυτοκρατορία σε άνθηση των γραμμάτων.

2. Οι Ακρίτες δεν έπαιρναν πλέον:
 - α. δωρεάν γη, για να την καλλιεργούν και να την προστατεύουν.
 - β. δωρεάν κοντάρια.

3. Στον στρατό χρησιμοποιήθηκαν:
 - α. νέα όπλα.
 - β. ξένοι μισθοφόροι.

4. Καταργήθηκε ο νόμος:
 - α. του «Αλληλέγγυου».
 - β. που επέτρεπε σε όλα τα παιδιά να πηγαίνουν σε δημόσια σχολεία.

5. Με αυτούς του νόμους:
 - α. έμειναν όλοι πολύ ευχαριστημένοι.
 - β. δημιουργήθηκαν πολλές αναταραχές.

6. Τα κτήματα των Ακριτών:
 - α. φορολογούνταν.
 - β. καλλιεργούνταν με νέες μεθόδους.

7. Οι Ακρίτες δεν μπορούσαν:
 - α. να καταταγούν στον στρατό και έφευγαν για τις πόλεις.
 - β. να μάθουν νέους τρόπους καλλιέργειας.

8. Οι Ακρίτες εγκατέλειπαν την ύπαιθρο:
 - α. και πήγαιναν να ζήσουν στα νησιά.
 - β. και πήγαιναν στις πόλεις.

9. Με αυτούς τους νόμους τα έσοδα του κράτους:
 - α. αυξήθηκαν.
 - β. μειώθηκαν.

10. Το εμπόριο εκείνη την περίοδο:
 - α. περιορίστηκε.
 - β. παρουσίασε μεγάλη άνθηση.

11. Το πολεμικό ναυτικό των Βυζαντινών, την περίοδο των τελευταίων αυτοκρατόρων της μακεδονικής δυναστείας:
 - α. διαλύθηκε.
 - β. γνώρισε μεγάλη δόξα.

12. Οι Βυζαντινοί ανέθεσαν την προστασία τους και τη διακίνηση των προϊόντων τους:
- στους Βενετούς.
 - στους βόρειους λαούς.
13. Με αυτές τις αποφάσεις δημιουργήθηκαν:
- μεγάλα οικονομικά προβλήματα στο κράτος.
 - νέα επαγγέλματα στο Βυζάντιο.

Β. Υπογραμμίζω τις αποφάσεις των τελευταίων αυτοκρατόρων της μακεδονικής δυναστείας, που οδήγησαν το Βυζάντιο σε παρακμή:

- Κατάργησαν τον νόμο του «Αλληλέγγυου».
- Έφτιαξαν νόμους, που βοηθούσαν τους μικροκαλλιεργητές.
- Σταμάτησαν να δίνουν γη στους Ακρίτες.
- Έφτιαξαν δημόσια σχολεία και πανεπιστήμια.
- Φορολόγησαν τη γη των Ακριτών.
- Έβαλαν ξένους μισθοφόρους στον στρατό.
- Πρόσφεραν προνόμια στους κατοίκους των συνόρων.
- Τα καράβια του πολεμικού ναυτικού εγκαταλείφθηκαν.
- Ανέθεσαν την προστασία του Βυζαντίου στους Βενετούς.
- Έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση σε νέες καλλιέργειες.
- Ανέθεσαν τη διακίνηση των προϊόντων στους Βενετούς.

Γ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Πότε οδηγήθηκε η αυτοκρατορία σε παρακμή;
2. Ποια μέτρα οδήγησαν την αυτοκρατορία σε παρακμή;
3. Ποιοι δυσαρεστήθηκαν με αυτά τα μέτρα;
4. Γιατί οι Ακρίτες έφευγαν από τη γη τους;
5. Ποιοι ανέλαβαν το εμπόριο και την ασφάλεια του Βυζαντίου;

Περίληψη

- ❖ Στα μέσα του 11ου αιώνα οι Σελτζούκοι Τούρκοι απειλούσαν τις ανατολικές επαρχίες του Βυζαντίου. Με αρχηγό τους τον Αλπ-Αρσλάν, κατέκτησαν την Αρμενία, την Καππαδοκία, έφτασαν ως την Καισάρεια, με σκοπό να καταλάβουν την Κωνσταντινούπολη.
- ❖ Ο αυτοκράτορας Ρωμανός Δ΄ ο Διογένης πήγε να αντιμετωπίσει τους Σελτζούκους. Στη μάχη του Ματζικέρτ (1071) οι Βυζαντινοί νικήθηκαν και ο Ρωμανός αιχμαλωτίστηκε. Έτσι οι Τούρκοι ανενόχλητοι κατέλαβαν τη Μικρά Ασία.
- ❖ Μετά από δέκα χρόνια ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός αποφάσισε να αντιμετωπίσει τους Τούρκους. Τότε όμως από τον βορρά ήρθε ένας νέος εχθρός, οι Νορμανδοί. Αυτοί κατέλαβαν τη νότια Ιταλία, πέρασαν στη Βαλκανική χερσόνησο, κατέκτησαν το Δυρράχιο και προχώρησαν προς τη Θεσσαλονίκη και την Κωνσταντινούπολη. Ο στόλος τους λεπλάττισε την Πελοπόννησο.
- ❖ Ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ ζήτησε τη βοήθεια των Βενετών, δίνοντάς τους ως αντάλλαγμα εμπορικά προνόμια στη Μεσόγειο και στα βυζαντινά λιμάνια, ενώ τους επέτρεψε να φτιάξουν δική τους εμπορική συνοικία στον Γαλατά, χωρίς να πληρώνουν φόρους. Οι Βενετοί δέχτηκαν, βοήθησαν τους Βυζαντινούς και μαζί έδωξαν τους Νορμανδούς μακριά από τα Βαλκάνια.

Πρέπει να θυμάμαι

Σελτζούκοι Τούρκοι: λαός ασιατικής καταγωγής, μουσουλμάνοι.

Νορμανδοί: λαός που κατέβηκε από τη Σκανδιναβία και τη βόρεια Ευρώπη, με ιδιαίτερες ναυτικές ικανότητες.

Αλπ-Αρσλάν: αρχηγός των Σελτζούκων Τούρκων.

Ρωμανός Δ΄ ο Διογένης: έγινε αυτοκράτορας του Βυζαντίου το 1068, αιχμαλωτίστηκε από τους Σελτζούκους Τούρκους το 1071 στο Ματζικέρτ.

Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός: έγινε αυτοκράτορας του Βυζαντίου το 1081, αντιμετώπισε με επιτυχία τους Νορμανδούς.

Ματζικέρτ: περιοχή της Ασίας.

Γαλατάς: περιοχή έξω από τα τείχη της Κωνσταντινούπολης, στην έξοδο του Κεράτιου κόλπου.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

Α. Κυκλώνω τη σωστή απάντηση:

1. Ποιος νέος εχθρός απειλούσε τις ανατολικές επαρχίες τον 11ο αιώνα;
 - α. Οι Σελτζούκοι Τούρκοι.
 - β. Οι Νορμανδοί.
2. Ποιος ήταν αρχηγός των Σελτζούκων Τούρκων;
 - α. Ο Αλπ-Αρσλάν.
 - β. Δε γνωρίζουμε το όνομά του.
3. Ποιες περιοχές της Ανατολής κατέκτησαν;
 - α. Την Αρμενία, την Καππαδοκία και έφτασαν ως την Καισάρεια.
 - β. Τη Συρία και την Περσία.
4. Ποιος αυτοκράτορας τους αντιμετώπισε;
 - α. Ο Λέων Γ' ο Ίσαυρος.
 - β. Ο Ρωμανός Δ' ο Διογένης.
5. Πού και πότε αντιμετώπιστηκαν από τους Βυζαντινούς οι Σελτζούκοι Τούρκοι;
 - α. Στην Κωνσταντινούπολη το 1068.
 - β. Στο Ματζικέρτ το 1071.
6. Τι συνέβη στον αυτοκράτορα σε αυτή τη μάχη;
 - α. Αρρώσπησε βαριά και πέθανε.
 - β. Πιάστηκε αιχμάλωτος.
7. Τι έκαναν οι Σελτζούκοι Τούρκοι μετά τη μάχη στο Ματζικέρτ;
 - α. Ανενόχλητοι κατέλαβαν ολόκληρη τη Μικρά Ασία.
 - β. Γύρισαν προς τα βόρεια της Ασίας, από όπου είχαν έρθει.
8. Ποιος νέος εχθρός εμφανίστηκε από τον βορρά;
 - α. Οι Νορμανδοί.
 - β. Οι Σελτζούκοι Τούρκοι.
9. Ποιες περιοχές κατέλαβαν;
 - α. Τη βόρεια Ευρώπη.

- β. Τη νότια Ιταλία, το Δυρράχιο και λεηλάτησαν τα παράλια της Πελοποννήσου.
10. Ποιος ήταν ο στόχος των Νορμανδών;
α. Η Θεσσαλονίκη και η Κωνσταντινούπολη.
β. Η Βενετία και η Κωνσταντινούπολη.
11. Ποιος αυτοκράτορας αντιμετώπισε τους Νορμανδούς;
α. Ο Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός.
β. Ο Ρωμανός Δ΄ ο Διογένης.
12. Από ποιους ζήτησε βοήθεια ο αυτοκράτορας;
α. Από τους Σελτζούκους Τούρκους.
β. Από τους Βενετούς.
13. Ποια ήταν τα προνόμια που έδωσε ο αυτοκράτορας στους Βενετούς;
α. Τους επέτρεψε να γίνονται μισθοφόροι στον στρατό του Βυζαντίου.
β. Τους έδωσε εμπορικά προνόμια στη Μεσόγειο και στα βυζαντινά λιμάνια, ενώ τους επέτρεψε να φτιάξουν δική τους εμπορική συνοικία στον Γαλατά, χωρίς να πληρώνουν φόρους.

B. Κυκλώνω τη σωστή λέξη ή φράση, για να συμπληρωθεί το κείμενο:

Στα μέσα του 11ου αιώνα οι **Σελτζούκοι Τούρκοι / Νορμανδοί** απειλούσαν τις **ανατολικές / δυτικές** επαρχίες του Βυζαντίου. Με αρχηγό τους τον **Μωάμεθ / Αλπ-Αρσλάν**, κατέκτησαν την Αρμενία, την Καππαδοκία και έφτασαν μέχρι την **Αντιόχεια / Καισάρεια**. Ο αυτοκράτορας **Ρωμανός Δ΄ / Αλέξιος Α΄** τους αντιμετώπισε το 1071 στο **Ματζικέρτ / Δυρράχιο**, αλλά **έχασε / κέρδισε** τον πόλεμο. Δέκα χρόνια αργότερα ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ αντιμετώπισε έναν νέο εχθρό, τους **Νορμανδούς / Νορβηγούς**. Ζητώντας τη βοήθεια των **Βενετών / Βουλγάρων**, κατάφερε να τους απομακρύνει από τα Βαλκάνια. Οι Βενετοί βοήθησαν το Βυζάντιο, παίρνοντας πολλά **εμπορικά / στρατιωτικά** προνόμια.

Γ. Τα «αινίγματα» των νέων εχθρών:

- Αρχηγός των Σελτζούκων Τούρκων: _____ - _____
- Αυτοκράτορας του Βυζαντίου το 1071: _____ Δ'
- Εκεί αντιμετώπισε ο Ρωμανός Δ' τους Σελτζούκους:

- Εχθρός που ήρθε από τον βορρά: _____
- Ο αυτοκράτορας που αντιμετώπισε τους Νορμανδούς:
_____ Α'
- Από αυτούς ζήτησε βοήθεια ο αυτοκράτορας:

- Αυτή τη συνοικία έφτιαξαν οι Βενετοί στην Πόλη: _____

Δ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποιοι εχθροί απειλούσαν τις ανατολικές επαρχίες στα μέσα του 11ου αιώνα;
2. Ποιος ήταν ο αρχηγός τους;
3. Ποιες περιοχές κατέκτησαν;
4. Ποιος αυτοκράτορας αντιμετώπισε τους Σελτζούκους Τούρκους;
5. Πού και πότε αντιμετώπισαν οι Βυζαντινοί τους Σελτζούκους Τούρκους;
6. Ποιος νέος εχθρός ήρθε από τον βορρά και ποιες περιοχές είχε κατακτήσει;
7. Ποιος αυτοκράτορας αντιμετώπισε αυτό τον εχθρό;
8. Τι προνόμια πήραν οι Βενετοί από το Βυζάντιο;

Περίληψη

- ❖ Οι Σελτζούκοι Τούρκοι είχαν καταλάβει τα Ιεροσόλυμα, με αποτέλεσμα οι χριστιανοί να μην μπορούν να επισκεφθούν τους Αγίους Τόπους. Ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός ζήτησε τη βοήθεια του Πάπα της Ρώμης, για να ελευθερώσει τα Ιεροσόλυμα.
- ❖ Ο Πάπας δέχτηκε πρόθυμα και παρακίνησε τους χριστιανούς άρχοντες να βοηθήσουν στην απελευθέρωση των Αγίων Τόπων. Αυτοί όμως, αντί να βοηθήσουν τους Βυζαντινούς, οργάνωσαν από μόνοι τους τέσσερις εκστρατείες, που ονομάστηκαν Σταυροφορίες, με σκοπό να κρατήσουν τα εδάφη που θα ελευθέρωναν.
- ❖ Στην τέταρτη Σταυροφορία (1204) οι Βενετοί διέθεσαν τα καράβια τους και σε αντάλλαγμα θα έπαιρναν τα μισά εδάφη. Ο εκθρονισμένος αυτοκράτορας του Βυζαντίου Αλέξιος Άγγελος τους ζήτησε να τον βοηθήσουν να πάρει πίσω τον θρόνο του και σε αντάλλαγμα θα τους έδινε πολλά χρήματα. Έτσι οι Βενετοί, αντί να πάνε τους Σταυροφόρους στα Ιεροσόλυμα, οδήγησαν τα καράβια τους στην Κωνσταντινούπολη. Η Πόλη λεηλατήθηκε άγρια. Πολλοί άνθρωποι σκοτώθηκαν. Το χειρότερο ήταν ότι έκλεψαν τα ιερά σκεύη της Αγίας Σοφίας.

Το Γλωσσάρι του μαθήματος

εκθρονισμένος: ο αυτοκράτορας που έχει διωχθεί.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

A. Κυκλώνω τη σωστή απάντηση:

- Πού βρίσκονται οι Άγιοι Τόποι;
 - Στα Ιεροσόλυμα.
 - Στη Ρώμη.

2. Γιατί δεν μπορούσαν οι χριστιανοί να επισκεφθούν τους Αγίους Τόπους;
 - α. Επειδή ήταν πολύ μακριά.
 - β. Επειδή είχαν καταλάβει τα Ιεροσόλυμα οι Σελτζούκοι Τούρκοι.

3. Ποιος αυτοκράτορας ζήτησε τη βοήθεια του Πάπα της Ρώμης;
 - α. Ο Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός.
 - β. Ο Ρωμανός Δ΄ ο Διογένης.

4. Πώς ονομάστηκαν οι εκστρατείες που έκαναν οι δυτικοί για την απελευθέρωση των Αγίων Τόπων;
 - α. Σταυροφορίες.
 - β. Απελευθερωτικές εκστρατείες.

5. Πόσες ήταν οι Σταυροφορίες;
 - α. Επτά.
 - β. Τέσσερις.

6. Ποιος ήταν ο σκοπός των Σταυροφόρων;
 - α. Να νικήσουν τους Σελτζούκους Τούρκους και να κρατήσουν δικά τους όσα μέρη θα ελευθέρωναν.
 - β. Να νικήσουν τους Σελτζούκους Τούρκους και να δώσουν αυτά τα εδάφη στην Εκκλησία της Ρώμης.

7. Τι έκανε τους Βενετούς στην τέταρτη Σταυροφορία να οδηγήσουν τα καράβια τους στην Κωνσταντινούπολη;
 - α. Απλά έχασαν τον προσανατολισμό τους.
 - β. Ο εκθρονισμένος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, ο Αλέξιος Άγγελος, ζήτησε από τους Βενετούς να τον βοηθήσουν να πάρει πίσω τον θρόνο του.

8. Πώς φέρθηκαν οι Σταυροφόροι στην Πόλη;
 - α. Βοήθησαν τον Αλέξιο Άγγελο να πάρει τον θρόνο του ειρηνικά.
 - β. Λεπλάττησαν άγρια την Κωνσταντινούπολη, όπου σκοτώθηκαν πολλοί κάτοικοι, και έκλεψαν τα ιερά σκεύη της Αγίας Σοφίας.

9. Πότε κατέκτησαν οι Σταυροφόροι την Κωνσταντινούπολη;
 - α. Το 1204.
 - β. Το 1453.

Β. Βάζω τα γεγονότα στη σωστή χρονική σειρά.

- ___ Η Πόλη λεηλατείται άγρια.
- ___ Χριστιανοί πηγαίνουν να προσκυνήσουν, αλλά οι Σελτζούκοι δεν τους αφήνουν.
- 1 Οι Σελτζούκοι Τούρκοι καταλαμβάνουν τα Ιεροσόλυμα.
- ___ Οργανώνονται τέσσερις Σταυροφορίες.
- ___ Οι Βενετοί πηγαίνουν τους Σταυροφόρους στην Κωνσταντινούπολη.
- ___ Ο εκθρονισμένος αυτοκράτορας Αλέξιος Άγγελος, πριν από την τέταρτη Σταυροφορία, ζητάει τη βοήθεια των Βενετών.
- ___ Ο Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός ζητάει τη βοήθεια του Πάπα της Ρώμης.

Γ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Γιατί οι χριστιανοί δεν μπορούσαν να επισκεφθούν τους Αγίους Τόπους;
2. Τι έκανε ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός;
3. Ποιος ήταν ο σκοπός των Σταυροφόρων;
4. Πόσες Σταυροφορίες οργανώθηκαν;
5. Τι συνέβη πριν από την τέταρτη Σταυροφορία;
6. Πώς φέρθηκαν οι Σταυροφόροι στην Κωνσταντινούπολη;

Περίληψη

- Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους, δημιουργήθηκαν τέσσερα ελληνικά κράτη, που τα διοικούσαν άρχοντες του Βυζαντίου. Αυτά τα κράτη ήταν:

1. Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας

Στη Νίκαια της Μικράς Ασίας πήγε ο αυτοκράτορας Θεόδωρος Λάσκαρης και ο Πατριάρχης μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης. Η σημαία αυτής της αυτοκρατορίας ήταν ένας δικάφαλος αετός, που το ένα κεφάλι κοίταζε την Ανατολή και το άλλο την Κωνσταντινούπολη. Η αυτοκρατορία αυτή διατηρήθηκε για 57 χρόνια και το 1261 μ.Χ. οι διάδοχοι του Λάσκαρη, οι Παλαιολόγοι, κατάφεραν να ελευθερώσουν την Κωνσταντινούπολη.

2. Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας

Αυτή η αυτοκρατορία δημιουργήθηκε από τους Κομνηνούς, με πρωτεύουσα την Τραπεζούντα. Η αυτοκρατορία κρατήθηκε ελεύθερη για 257 χρόνια, χωρίς καμία βοήθεια από άλλα ελληνικά κράτη.

Η Τραπεζούντα ήταν το χριστιανικό κέντρο στον Εύξεινο Πόντο και είναι η πατρίδα του ποντιακού πολιτισμού.

3. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου

Ο δεσπότης Μιχαήλ Α΄ Άγγελος δημιούργησε ένα μικρό κράτος στην Ήπειρο, με πρωτεύουσα την Άρτα. Αυτό το κράτος κατάφερε να επεκταθεί στη δυτική Ελλάδα και τη Μακεδονία και απελευθέρωσε τη Θεσσαλονίκη από τους Λατίνους.

4. Το Δεσποτάτο του Μιστρά

Αυτό το δεσποτάτο το δημιούργησαν πολύ αργότερα οι Παλαιολόγοι κοντά στη Σπάρτη. Σιγά σιγά επεκτάθηκε μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου. Σ' αυτό το δεσποτάτο στέφθηκε αυτοκράτορας ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.

Το Γλωσσάρι του μαθήματος

επεκτάθηκε: έφτασε μέχρι.

στέφθηκε αυτοκράτορας: πριν αναλάβει τα καθήκοντά του ένας νέος αυτοκράτορας, γινόταν ειδική τελετή με την παρουσία του Πατριάρχη. Ο Πατριάρχης ευλογούσε τον νέο αυτοκράτορα και του φορούσε το στέμμα μπροστά στον λαό, που παρακολουθούσε την τελετή.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

Α. Κυκλώνω τη φράση που συμπληρώνει σωστά την πρόταση:

1. Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους:
 - α. δημιουργήθηκαν τέσσερα μικρά ελληνικά κράτη.
 - β. δημιουργήθηκαν δύο μικρά ελληνικά κράτη.
2. Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας δημιουργήθηκε από τον αυτοκράτορα:
 - α. Αλέξιο Α΄ τον Κομνηνό.
 - β. Θεόδωρο Λάσκαρη.
3. Η Νίκαια βρίσκεται:
 - α. στη Μικρά Ασία.
 - β. στην Ευρώπη, κοντά στη σημερινή Βουλγαρία.
4. Η σημαία της αυτοκρατορίας ήταν:
 - α. ένα περιστέρι, που συμβόλιζε την ειρήνη.
 - β. ο δικέφαλος αετός.
5. Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας διατηρήθηκε:
 - α. για πενήντα επτά χρόνια.
 - β. για διακόσια πενήντα επτά χρόνια.
6. Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας:
 - α. ιδρύθηκε από τον δεσπότη Αλέξιο Α΄ Άγγελο.
 - β. δημιουργήθηκε από τους Κομνηνούς.

7. Έμεινε ελεύθερη για:
 - α. διακόσια πενήντα επτά χρόνια.
 - β. πενήντα επτά χρόνια.

8. Η Τραπεζούντα είναι:
 - α. η πατρίδα του ποντιακού ελληνισμού.
 - β. η πατρίδα του Ελύτη.

9. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου:
 - α. ιδρύθηκε από τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο.
 - β. ιδρύθηκε από τον δεσπότη Μιχαήλ Α΄ Άγγελο.

10. Πρωτεύουσα του Δεσποτάτου της Ηπείρου ήταν:
 - α. τα Ιωάννινα.
 - β. η Άρτα.

11. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου:
 - α. κατάφερε να ελευθερώσει τη Θεσσαλονίκη από τους Λατίνους.
 - β. έφτασε μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου.

12. Το Δεσποτάτο του Μιστρά:
 - α. ιδρύθηκε από τους Παλαιολόγους στη Σπάρτη.
 - β. ιδρύθηκε από τους Κομνηνούς.

13. Το Δεσποτάτο του Μιστρά επεκτάθηκε:
 - α. μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου.
 - β. μέχρι τη Θεσσαλονίκη.

14. Σε αυτό το δεσποτάτο:
 - α. έχει τις ρίζες του ο ποντιακός ελληνισμός.
 - β. στέφθηκε ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.

B. Κυκλώνω τη σωστή λέξη:

Αυτοκρατορία / Δεσποτάτο της Νίκαιας.

Αυτοκρατορία / Δεσποτάτο της Τραπεζούντας.

Αυτοκρατορία / Δεσποτάτο της Ηπείρου.

Αυτοκρατορία / Δεσποτάτο του Μιστρά.

Γ. Ενώνω κάθε ελληνικό κράτος με τον ιδρυτή του και την πρωτεύουσά του:

Αυτοκρατορία της Νίκαιας	•	Μιστράς	•	Κομνηνοί
Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας	•	Νίκαια	•	Μιχαήλ Α΄ Άγγελος
Δεσποτάτο της Ηπείρου	•	Τραπεζούντα	•	Παλαιολόγοι
Δεσποτάτο του Μιστρά	•	Άρτα	•	Θεόδωρος Λάσκαρης

Δ. Βάζω ✓ σε κάθε σωστή πρόταση:

- Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους, φτιάχτηκαν τρία μικρά ελληνικά κράτη.
- Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας φτιάχτηκε από τον αυτοκράτορα Θεόδωρο Λάσκαρη.
- Ο δικέφαλος αετός ήταν η σημαία της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας.
- Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας διατηρήθηκε για 257 χρόνια.
- Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας ιδρύθηκε από τους Κομνηνούς.
- Η Τραπεζούντα βρίσκεται στον Εύξεινο Πόντο.
- Το Δεσποτάτο της Ηπείρου είχε πρωτεύουσα το Άργος.
- Το Δεσποτάτο της Ηπείρου ελευθέρωσε τη Θεσσαλονίκη από τους Λατίνους.
- Το Δεσποτάτο του Μιστρά φτιάχτηκε κοντά στη Σπάρτη.
- Από το Δεσποτάτο του Μιστρά ξεκίνησε η κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης.
- Το Δεσποτάτο του Μιστρά είχε επεκταθεί ως τον Ισθμό της Κορίνθου.

Ε. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις.

1. Ποια ελληνικά κράτη δημιουργήθηκαν μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους;
2. Τι γνωρίζεις για την Αυτοκρατορία της Νίκαιας;
3. Τι γνωρίζεις για την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας;
4. Τι γνωρίζεις για το Δεσποτάτο της Ηπείρου;
5. Τι γνωρίζεις για το Δεσποτάτο του Μιστρά;

Περίληψη

- ❖ Οι Φράγκοι, αφού λεπλάτψαν την Κωνσταντινούπολη, μετά αδιαφόρησαν γι' αυτήν. Ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος είχε σκοπό να ξανακερδίσει την Κωνσταντινούπολη, χωρίς όμως να κάνει πόλεμο. Ζήτησε βοήθεια από τους Γενουάτες, που είχαν δυνατό στόλο, κι έβαλε ανθρώπους του να ψάχνουν με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να μπουν κρυφά στην Πόλη. Το 1261 ο στρατηγός Αλέξιος Στρατηγόπουλος μπήκε από αφύλακτο άνοιγμα στα τείχη και κατέλαβε την Πόλη, χωρίς αντίσταση από τους Φράγκους.
- ❖ Ο Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος στέφθηκε αυτοκράτορας στην Αγία Σοφία από τον Πατριάρχη Αρσένιο. Κατάφερε να ξαναπάρει αρκετά από τα κατακτημένα μέρη της Ελλάδας.
- ❖ Η Κωνσταντινούπολη ήταν 57 χρόνια στα χέρια των Λατίνων. Αυτά τα χρόνια τα ταμεία άδειασαν, η πόλη παραμελήθηκε, πολλά έργα τέχνης καταστράφηκαν ή μεταφέρθηκαν στη Δύση, ναοί βεβηλώθηκαν, η χριστιανική πίστη κλονίστηκε και οι Φράγκοι ήταν πλέον μισητοί στους Βυζαντινούς.
- ❖ Δυστυχώς με την κίνηση του Μιχαήλ Η΄ κανένα από τα προβλήματα δε λύθηκε, αντίθετα πολλοί εχθροί εξακολουθούσαν να απειλούν την Κωνσταντινούπολη.

Το Γήλωσάρι του μαθήματος

κατακτημένα: μέρη ή πόλεις που έχουν κατακτηθεί.
βεβηλώθηκαν: καταστράφηκαν.

Πρέπει να θυμάμαι

Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος: ο αυτοκράτορας που ελευθέρωσε την Κωνσταντινούπολη από τους Φράγκους.

Αλέξιος Στρατηγόπουλος: στρατηγός που κατάφερε να μπει στην Πόλη.

Γενουάτες: κάτοικοι της Γένουας, της Ιταλίας, με σημαντική ναυτική δύναμη, ανταγωνιστές των Βενετών.

1261: ημερομηνία που οι Βυζαντινοί ελευθέρωσαν την Κωνσταντινούπολη από τους Φράγκους.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

Α. Κυκλώνω τη σωστή απάντηση:

1. Ποιος αυτοκράτορας κατάφερε να πάρει την Κωνσταντινούπολη από τους Φράγκους;
α. Ο Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος.
β. Ο Μιχαήλ Η΄ ο Κομνηνός.
2. Πού ήταν αυτοκράτορας ο Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος;
α. Στην Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας.
β. Στην Αυτοκρατορία της Νίκαιας.
3. Από ποιους είχε ζητήσει βοήθεια;
α. Από τους Βενετούς.
β. Από τους Γενουάτες.
4. Ποιος στρατηγός βρήκε αφύλακτο πέρασμα στα τείχη της Πόλης;
α. Ο Αλέξιος Στρατηγός.
β. Ο Αλέξιος Στρατηγόπουλος.
5. Πότε ανακτήθηκε η Κωνσταντινούπολη από τους Βυζαντινούς;
α. Το 1204.
β. Το 1261.
6. Ποιος πατριάρχης έστεψε τον νέο αυτοκράτορα;
α. Ο Πατριάρχης Φώπιος.
β. Ο Πατριάρχης Αρσένιος.
7. Ποιες περιοχές πήρε ο Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος από τους Φράγκους;
α. Αρκετά κατακτημένα μέρη της Ελλάδας.
β. Αρκετά εδάφη της Ρωσίας.
8. Σε ποια κατάσταση βρισκόταν η Κωνσταντινούπολη μετά από πενήντα επτά χρόνια στα χέρια των Φράγκων;
α. Ήταν πλούσια και με νέα έργα.
β. Η Πόλη παραμελήθηκε, πολλά έργα τέχνης καταστράφηκαν ή μεταφέρθηκαν στη Δύση και οι ναοί της βεβηλώθηκαν.

Β. Η ακροστιχίδα του Παλαιολόγου:

1. Έτσι ονομάζεται η Κωνσταντινούπολη.
2. Το όνομα του στρατηγού που κατέκτησε την Πόλη.
3. Τέτοιο ήταν το άνοιγμα στα τείχη.
4. Από αυτή την Αυτοκρατορία ήταν ο Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος.
5. Το όνομα του αυτοκράτορα που πήρε την Πόλη από τους Φράγκους.
6. Το όνομα του Πατριάρχη που έστεψε αυτοκράτορα τον Μιχαήλ Η΄.
7. Σε αυτή τη χώρα βρίσκεται η Γένουα.
8. Αυτό ένοιωθαν οι Βυζαντινοί για τους Φράγκους.
9. Από αυτούς ζήτησε βοήθεια ο Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος.
10. Αυτοί κατέκτησαν την Κωνσταντινούπολη στην τέταρτη Σταυροφορία.
11. Το επώνυμο του στρατηγού που ελευθέρωσε την Πόλη από τους Φράγκους.

1. Π _____
2. Α _____
3. _____ Λ _____
4. _____ Α _____
5. _____ Ι _____
6. _____ Ο _____
7. _____ Λ _____
8. _____ Ο _____
9. Γ _____
10. _____ Ο _____
11. Σ _____

Γ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποιος αυτοκράτορας και πότε πήρε την Κωνσταντινούπολη από τους Φράγκους;
2. Ποιος στρατηγός μπήκε στην Πόλη και με ποιον τρόπο;
3. Από ποιους είχε ζητήσει βοήθεια ο Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος;
4. Πόσα χρόνια είχε μείνει η Πόλη στα χέρια των Φράγκων και σε τι κατάσταση τη βρήκε ο νέος αυτοκράτορας;

32. Η Θεσσαλονίκη γνωρίζει μεγάλη ακμή

Περίληψη

- Η Θεσσαλονίκη, λόγω της θέσης της, ήταν το σταυροδρόμι του στεριανού και του ναυτικού εμπορίου, γι' αυτό και ήταν σπουδαίο οικονομικό και πνευματικό κέντρο. Λόγω της σπουδαιότητάς της, απειλήθηκε πολλές φορές από εχθρούς. Οι Σαρακηνοί το 904 και οι Νορμανδοί το 1185 την κατέλαβαν και τη λεπλάτψαν.
- Παρά τις δυσκολίες η Θεσσαλονίκη συνέχισε να είναι ένα εμπορικό και οικονομικό κέντρο. Επίσης, είχε μεγάλη πνευματική δραστηριότητα και σώζονται πολλά μνημεία, όπως ο ναός του Αγίου Δημητρίου, που είναι προστάτης και πολιούχος της Θεσσαλονίκης. Λόγω της πνευματικής και της οικονομικής ανάπτυξης, η Θεσσαλονίκη είχε το προνόμιο να είναι αυτοδιοικούμενη. Υπήρχαν σχολεία κατώτερης, μέσης και ανώτερης εκπαίδευσης, σχολές Ρητορικής, Μαθηματικών, Φιλοσοφίας και Νομικής.
- Στη Θεσσαλονίκη αναπτύχθηκε το κίνημα των Ζηλωτών, που υπερασπιζόταν τα δικαιώματα των φτωχών τάξεων απέναντι στους πλούσιους. Τον 14ο αιώνα οι αντιθέσεις ανάμεσα στους Ζηλωτές και τους πλούσιους οδήγησαν σε επανάσταση. Οι Ζηλωτές έδωξαν τους πλούσιους από την πόλη και μοίρασαν τις περιουσίες τους στους φτωχούς. Δημιούργησαν μία «δημοκρατική κυβέρνηση», η οποία κυβέρνησε για επτά χρόνια.
- Οι ευγενείς, με τη βοήθεια του αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης, κατάφεραν να πάρουν πίσω τη διοίκηση της Θεσσαλονίκης.

Το Γλωσσάρι του μαθήματος

πολιούχος: προστάτης-άγιος μίας πόλης.

αυτοδιοικούμενη: έχει δικό της κυβερνήτη και δικούς της νόμους.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

Α. Κυκλώνω τη φράση που ταιριάζει, για να συμπληρωθεί η πρόταση:

1. Η Θεσσαλονίκη ήταν το σταυροδρόμι:
 - α. του στεριανού και του ναυτικού εμπορίου.
 - β. της Αφρικής και της Ασίας.
2. Αποτέλεσε για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία:
 - α. μία πόλη χωρίς ιδιαίτερη σημασία.
 - β. σπουδαίο οικονομικό και πνευματικό κέντρο.
3. Κατακτήθηκε και λεηλατήθηκε:
 - α. από τους Σαρακηνούς και τους Νορμανδούς.
 - β. από τους Σλάβους και τους Αβάρους.
4. Σπουδαίο μνημείο της Θεσσαλονίκης, που σώζεται μέχρι σήμερα, είναι:
 - α. ο ναός της Παναγίας.
 - β. ο ναός του Αγίου Δημητρίου.
5. Προστάτης και πολιούχος της πόλης είναι:
 - α. ο Άγιος Αντώνιος.
 - β. ο Άγιος Δημήτριος.
6. Η Θεσσαλονίκη, λόγω της μεγάλης οικονομικής και πνευματικής της ανάπτυξης:
 - α. είχε το δικαίωμα να είναι αυτοδιοικούμενη.
 - β. είχε το δικαίωμα να εκλέγει τον αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης.
7. Στην πόλη λειτουργούσαν:
 - α. κατώτερες, μέσες και ανώτερες σχολές.
 - β. οι διοικητικές και οι οικονομικές υπηρεσίες της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
8. Στη Θεσσαλονίκη αναπτύχθηκε:
 - α. το κίνημα των Ζηλωτών.
 - β. το κίνημα των Πλουσίων.

9. Το κίνημα των Ζηλωτών:
- υπερασπιζόταν τα δικαιώματα των πλουσίων.
 - υπερασπιζόταν τα δικαιώματα των φτωχών απέναντι στους πλούσιους.
10. Τον 14ο αιώνα έγινε η επανάσταση των Ζηλωτών:
- αλλά δεν κατάφεραν να πάρουν την εξουσία.
 - οι οποίοι πήραν και την εξουσία.
11. Μετά την επανάσταση:
- οι Ζηλωτές έδωξαν τους πλούσιους από τη Θεσσαλονίκη και μοίρασαν την περιουσία τους στους φτωχούς.
 - έδωξαν τους πλούσιους και κράτησαν την περιουσία τους για τον εαυτό τους.
12. Οι Ζηλωτές έμειναν στην εξουσία:
- επτά χρόνια.
 - επτά μήνες.
13. Οι πλούσιοι, με τη βοήθεια του Βυζαντινού αυτοκράτορα:
- πήγαν να ζήσουν για πάντα στην Κωνσταντινούπολη.
 - πήραν πάλι την εξουσία.

B. Αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν:

Η Θεσσαλονίκη ήταν	•	• δύο φορές.
Λεπλάτθηκε	•	• Ρητορικής, Μαθηματικών, Φιλοσοφίας και Νομικής.
Λειτουργούσαν σχολές	•	• σπουδαίο οικονομικό και πνευματικό κέντρο.
Λόγω της μεγάλης της ανάπτυξης	•	• το κίνημα των Ζηλωτών.
Σώζονται μέχρι σήμερα	•	• ήταν και είναι ο Άγιος Δημήτριος.
Πολιούχος-άγιος της πόλης	•	• της είχε δοθεί το προνόμιο της αυτοδιοίκησης.
Τον 14ο αιώνα εμφανίστηκε	•	• σπουδαία μνημεία.
Οι Ζηλωτές με επανάσταση	•	• με τη βοήθεια του αυτοκράτορα.
Οι πλούσιοι πήραν πάλι την εξουσία	•	• πήραν για επτά χρόνια την εξουσία.

Γ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι γνωρίζεις για την οικονομική και την πνευματική κατάσταση στη Θεσσαλονίκη;
2. Από ποιους κατακτήθηκε;
3. Ποιες σχολές λειτουργούσαν στην πόλη;
4. Τι γνωρίζεις για το κίνημα των Ζηλωτών;
5. Πότε έγινε η επανάσταση των Ζηλωτών και ποια ήταν τα αποτελέσματα;
6. Πώς κατάφεραν οι πλούσιοι να πάρουν πάλι την εξουσία;

Περίληψη

- Οι Οθωμανοί Τούρκοι ήταν ένας νέος εχθρός για την Κωνσταντινούπολη. Ήταν φανατικοί μουσουλμάνοι και καλοί πολεμιστές. Στα μέσα του 14ου αιώνα κατέκτησαν τη Μικρά Ασία και έκαναν πρωτεύουσα του κράτους τους την Προύσα.
- Με αρχηγό τον Μουράτ Α΄ κατέλαβαν περιοχές της Θράκης, της Μακεδονίας, της κεντρικής Ελλάδας, ενώ το 1389, νικώντας στο Κοσσυφοπέδιο της Σερβίας τον στρατό των ενωμένων χριστιανικών λαών, κατέκτησαν σχεδόν όλη τη Βαλκανική.
- Ο διάδοχος του Μουράτ Α΄, δηλαδή ο σουλτάνος Βαγιαζήτ, ήθελε να κάνει την Κωνσταντινούπολη πρωτεύουσα του κράτους του και την πολιορκήσει. Έλυσε όμως την πολιορκία, για να προστατέψει την Προύσα από τους Μογγόλους, που με αρχηγό τον Ταμερλάνο κατέστρεφαν τα πάντα από όπου περνούσαν. Στη μάχη όμως της Άγκυρας ο Βαγιαζήτ πιάστηκε αιχμάλωτος και οι Μογγόλοι λεπλάτψαν τη Μικρά Ασία.
- Το 1421 ο Μουράτ Β΄ πολιορκίασε την Κωνσταντινούπολη από ξηρά και θάλασσα. Ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ιωάννης Η΄ ο Παλαιολόγος, για να αντιμετωπίσει τους Τούρκους, ζήτησε βοήθεια από τον Πάπα. Ο Πάπας για αντάλλαγμα ζήτησε την υποταγή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Καθολική. Οι Βυζαντινοί αντέδρασαν και έτσι δημιουργήθηκαν δύο παρατάξεις, οι ενωτικοί, που ήθελαν να ενωθούν οι δύο εκκλησίες, και οι ανθενωτικοί, που δεν ήθελαν να ενωθούν οι εκκλησίες. Οι Βυζαντινοί τελικά υπερασπίστηκαν μόνοι τους την Πόλη και ο Μουράτ δεν κατάφερε να την κατακτήσει. Τότε ο αρχηγός των Τούρκων στράφηκε στη Θεσσαλονίκη, κατέκτησε τα Ιωάννινα και έφτασε μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου. Επίσης, νίκησε στη Βάρνα της Βουλγαρίας, το 1444, τον στρατό των ενωμένων χριστιανών και έφτιαξε ένα κράτος που έφτανε από τον Ευφράτη ως τον Δούναβη, την Αδριατική και το Αιγαίο. Η Κωνσταντινούπολη ήταν η μόνη περιοχή που έμεινε ελεύθερη.

Το Γλωσσάρι του μαθήματος

φανατικοί: αυτοί που πιστεύουν υπερβολικά, με πάθος, σε κάτι.
κατέκτησαν: έκαναν δική τους.

Πρέπει να θυμάμαι

Μουράτ Α': αρχηγός των Οθωμανών Τούρκων.
Βαγιαζήτ: γιος του Μουράτ Α', πολιόρκησε την Κωνσταντινούπολη και αντιμετώπισε τους Μογγόλους.
Μουράτ Β': γιος του Βαγιαζήτ, πολιόρκησε την Κωνσταντινούπολη, όπως και ο πατέρας του, και κατέκτησε σχεδόν όλη τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.
Ταμερλάνος: αρχηγός των Μογγόλων.
Κοσσυφοπέδιο (Σερβία): περιοχή της Σερβίας, όπου το 1389 ο Μουράτ Α' νίκησε τον στρατό των ενωμένων χριστιανών.
Βάρνα (Βουλγαρία): πόλη της Βουλγαρίας, όπου το 1444 ο Μουράτ Β' νίκησε τον στρατό των ενωμένων χριστιανών.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

Α. Κυκλώνω τη σωστή απάντηση:

1. Ποιος ήταν ο νέος εχθρός του Βυζαντίου;
 - α. Οι Σελτζούκοι Τούρκοι.
 - β. Οι Οθωμανοί Τούρκοι.
2. Ποιο ήταν το θρήσκευμά τους;
 - α. Ήταν βουδιστές.
 - β. Ήταν φανατικοί μουσουλμάνοι.
3. Ποιον αιώνα εμφανίζονται στη Μικρά Ασία;
 - α. Στα μέσα του 14ου αιώνα.
 - β. Στις αρχές του 15ου αιώνα.
4. Ποια πόλη έκαναν πρωτεύουσα του κράτους τους;
 - α. Την Προύσα της Μικράς Ασίας.
 - β. Την Πέτρα της Ιορδανίας.

5. Ποιος ήταν ο αρχηγός τους;
 - α. Ο Ταμερλάνος.
 - β. Ο Μουράτ Α΄.

6. Ποιες περιοχές της Ελλάδας κατέκτησε ο Μουράτ Α΄;
 - α. Περιοχές της Θράκης, της Μακεδονίας και της κεντρικής Ελλάδας.
 - β. Την Κρήτη και την κεντρική Ελλάδα.

7. Πού και πότε αντιμετώπισε τον Μουράτ Α΄ ο στρατός των ενωμένων χριστιανών;
 - α. Στο Κοσσυφοπέδιο της Σερβίας το 1389.
 - β. Στη Βάρνα της Βουλγαρίας το 1444.

8. Ποιος ήταν ο διάδοχος του Μουράτ Α΄;
 - α. Ο γιος του ο Βαγιαζήτ.
 - β. Ο Μουράτ Β΄.

9. Ποια πόλη ήθελε να κάνει πρωτεύουσα του κράτους του;
 - α. Τη Βάρνα.
 - β. Την Κωνσταντινούπολη.

10. Ποιο γεγονός ανάγκασε τον Βαγιαζήτ να λύσει την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης;
 - α. Έπρεπε να προστατεύσει την πρωτεύουσα του κράτους του, την Προύσα, από τους Μογγόλους.
 - β. Γέννησε η γυναίκα του ένα αγοράκι, το οποίο πέθανε μέσα σε λίγες μέρες.

11. Ποιος ήταν ο αρχηγός των Μογγόλων;
 - α. Ο Τραϊανός.
 - β. Ο Ταμερλάνος.

12. Ποιος ήταν ο διάδοχος του Βαγιαζήτ;
 - α. Ο Βαγιαζήτ Β΄.
 - β. Ο Μουράτ Β΄.

13. Κατέκτησε ο Μουράτ Β΄ την Κωνσταντινούπολη;
 - α. Οι Βυζαντινοί κατάφεραν να τον αντιμετωπίσουν και δεν κατέκτησε την Κωνσταντινούπολη.
 - β. Ναι, δυστυχώς, κατέκτησε την Κωνσταντινούπολη.

14. Ποιες πόλεις κατέκτησε ο Μουράτ Β΄;
 - α. Τη Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα και έφτασε μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου.
 - β. Την Καρδίτσα, τη Μυτιλήνη και την Ερμούπολη.

15. Πού και πότε αντιμετώπισε ο στρατός των ενωμένων χριστιανών τον Μουράτ Β΄;
 - α. Στο Κοσσυφοπέδιο της Σερβίας το 1389.
 - β. Στη Βάρνα της Βουλγαρίας το 1444.

16. Ποια ήταν τα σύνορα του κράτους που έφτιαξε ο Μουράτ Β΄;
 - α. Από τον Ευφράτη ως τον Δούναβη, την Αδριατική και το Αιγαίο.
 - β. Από τον Ευφράτη ως τον Ρήνο, το Ιόνιο πέλαγος και το Κρητικό.

B. Αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν. Σε κάθε όνομα αντιστοιχούν περισσότερες από δύο προτάσεις:

Μουράτ Α΄ •	• Έκανε την Προύσα πρωτεύουσα του κράτους. • Το 1421 πολιορκήσε την Κωνσταντινούπολη.
Βαγιαζήτ •	• Νίκησε στο Κοσσυφοπέδιο τον στρατό των ενωμένων χριστιανών το 1389. • Αναγκάστηκε να λύσει την πολιορκία της Πόλης, για να αντιμετωπίσει τους Μογγόλους.
Μουράτ Β΄ •	• Νίκησε τον στρατό των ενωμένων χριστιανών το 1444 στη Βάρνα της Βουλγαρίας. • Κατέκτησε σχεδόν όλη τη Βαλκανική χερσόνησο. • Έφτιαξε ένα τεράστιο οθωμανικό κράτος, με μόνη ελεύθερη πόλη την Κωνσταντινούπολη. • Πιάστηκε αιχμάλωτος στη μάχη της Άγκυρας. • Ήταν ο πρώτος Οθωμανός Τούρκος που πολιορκήσε την Κωνσταντινούπολη. • Κατέκτησε τη Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα.

Γ. Βρίσκω ποια πρόταση είναι σωστή (Σ) και ποια είναι λάθος (Λ):

- ___ Οι Οθωμανοί Τούρκοι εμφανίστηκαν στα μέσα του 14ου αιώνα.
- ___ Ήταν καλοί πολεμιστές και φανατικοί Ιουδαίοι.
- ___ Πρωτεύουσα του κράτους τους ήταν η Προύσα.
- ___ Ο Μουράτ Α΄ πολιορκησε την Κωνσταντινούπολη.
- ___ Το 1389 στο Κοσσυφοπέδιο της Σερβίας ο Μουράτ Α΄ νίκησε τον στρατό των ενωμένων χριστιανών.
- ___ Ο διάδοχος του Μουράτ Α΄ ήταν ο Μουράτ Β΄.
- ___ Ο Βαγιαζήτ ήταν ο πρώτος Οθωμανός Τούρκος που πολιορκησε την Κωνσταντινούπολη.
- ___ Ο Βαγιαζήτ έλυσε την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης, για να αντιμετωπίσει τους Νορμανδούς.
- ___ Το 1421 ο Μουράτ Β΄ πολιορκησε την Κωνσταντινούπολη.
- ___ Ο Μουράτ Β΄ κατέκτησε την Κωνσταντινούπολη, τη Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα.
- ___ Ο Μουράτ Β΄ αντιμετώπισε στη Βάρνα της Βουλγαρίας τον στρατό των ενωμένων χριστιανών και τον νίκησε.

Δ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Πότε εμφανίστηκαν οι Οθωμανοί Τούρκοι στη Μικρά Ασία;
2. Ποιος ήταν ο αρχηγός τους και ποια η πρωτεύουσα του κράτους τους;
3. Ποιες περιοχές της Ελλάδας κατέλαβε ο Μουράτ Α΄;
4. Πού και πότε τον αντιμετώπισε ο στρατός των ενωμένων χριστιανών;
5. Ποιος ήταν ο διάδοχος του Μουράτ Α΄ και γιατί έλυσε την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης;
6. Πότε πολιορκήθηκε η Κωνσταντινούπολη από τον Μουράτ Β΄; Την κατέκτησε;
7. Ποιες ελληνικές πόλεις κατέκτησε ο Μουράτ Β΄;
8. Πού και πότε νίκησε τον στρατό των ενωμένων χριστιανών;
9. Ποια ήταν τα σύνορα του κράτους που έφτιαξε ο Μουράτ Β΄;

Περίληψη

- Το 1448 πέθανε ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος και ο λαός της Πόλης εξέλεξε νέο αυτοκράτορα, τον αδελφό του Κωνσταντίνο, που ήταν δεσπότης του Μιστρά.
- Ο Κωνσταντίνος στέφθηκε αυτοκράτορας στον Μιστρά και ξεκίνησε για την Κωνσταντινούπολη. Ο λαός τον υποδέχτηκε, πιστεύοντας ότι αυτός θα μπορούσε να λύσει τα προβλήματα του Βυζαντίου.
- Ο Κωνσταντίνος για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα:
 - Υπέγραψε συνθήκη ειρήνης με τον Μουράτ Β΄.
 - Συμφιλίωσε τους ενωτικούς και τους ανθενωτικούς.
 - Συντήρησε τα καράβια, εξόπλισε τη φρουρά της Πόλης και έβαλε αλυσίδα στον Κεράτιο κόλπο, για να εμποδίζει τα εχθρικά καράβια.
 - Ζήτησε τη βοήθεια του Πάπα.
 - Ζήτησε από τις κοινότητες των ξένων που ζούσαν στην Πόλη να τον βοηθήσουν με χρήματα και άντρες, για να μπορέσει να επισκευάσει τα τείχη και να ενισχύσει την άμυνα.
- Ο Πάπας τελικά δεν έστειλε βοήθεια. Από τις κοινότητες των ξένων, οι Βενετοί, που έμεναν στην Πόλη, έδωσαν πλοία, στρατιώτες και τεχνίτες, για να συντηρηθεί ο στόλος και οι πολεμιστές. Οι Γενουάτες έδωσαν 700 πολεμιστές, με αρχηγό τον Ιωάννη Ιουστινιάνη. Αυτοί ανέλαβαν να συντηρήσουν τα τείχη και να προστατεύουν την Πόλη μαζί με άλλους εθελοντές. Όλος ο στρατός που οργάνωσε ο αυτοκράτορας δεν ξεπερνούσε τους δέκα χιλιάδες άντρες.
- Μετά από λίγα χρόνια άρχισαν πάλι οι διαφωνίες ανάμεσα στους ενωτικούς και στους ανθενωτικούς, με αφορμή την παρουσία καθολικών σε κοινή λειτουργία με τους ορθοδόξους.
- Όταν πέθανε ο Μουράτ Β΄ (1451), ο γιος του Μωάμεθ ο Β΄ έλεγε ότι τελευταία επιθυμία του πατέρα του ήταν η κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης.

Το Γλωσσάρι του μαθήματος

στέφθηκε αυτοκράτορας: έγινε αυτοκράτορας.

συμφιλίωσε: τους βοήθησε να έχουν καλές σχέσεις.

κοιότητες: ομάδες άλλων λαών, που ζούνε σε μία ξένη χώρα.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

Α. Κυκλώνω τη φράση που συμπληρώνει την πρόταση:

1. Ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος πέθανε:
 - α. το 1448.
 - β. το 1454.
2. Αυτοκράτορας του Βυζαντίου έγινε:
 - α. ο γιος του Κωνσταντίνος.
 - β. ο αδελφός του Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.
3. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος πριν γίνει αυτοκράτορας:
 - α. ήταν δεσπότης του Μιστρά.
 - β. ήταν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Μαγναύρας.
4. Ο λαός υποδέχτηκε τον νέο αυτοκράτορα:
 - α. χωρίς ενθουσιασμό, επειδή πίστευε ότι δεν μπορούσε να διοικήσει.
 - β. με ενθουσιασμό, επειδή πίστευε ότι αυτός μπορούσε να λύσει τα προβλήματα του Βυζαντίου.
5. Υπέγραψε συνθήκη ειρήνης:
 - α. με τους Ρώσους.
 - β. με τον Μουράτ Β΄.
6. Συμφιλίωσε:
 - α. τους Σλάβους με τους Βούλγαρους.
 - β. τους ενωτικούς και τους ανθενωτικούς.
7. Συντήρησε:
 - α. τα τείχη της Πόλης και τα καράβια.
 - β. τους δρόμους και την αγορά.
8. Έβαλε στον Κεράτιο κόλπο:
 - α. αλυσίδα, για να εμποδίζει τα εχθρικά καράβια να μπουν.
 - β. καράβια, που εμποδίζαν την είσοδο στα εχθρικά.
9. Ζήτησε από τον Πάπα της Ρώμης:
 - α. να τον κάνει καθολικό.
 - β. βοήθεια.

10. Ζήτησε από τις κοινότητες των ξένων που ζούσαν στην Πόλη:
 - α. να τον βοηθήσουν με χρήματα και στρατιώτες και να επισκευάσουν τα τείχη της Κωνσταντινούπολης.
 - β. να γυρίσουν πίσω στον τόπο τους.
11. Ο Πάπας της Ρώμης:
 - α. δεν έστειλε τη βοήθεια που του ζήτησε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.
 - β. έστειλε χρήματα και στρατό.
12. Οι Βενετοί έδωσαν στον αυτοκράτορα:
 - α. χρήματα και έφυγαν από την Πόλη.
 - β. πλοία, στρατιώτες και τεχνίτες, για τη συντήρηση του στόλου.
13. Οι Γενουάτες έδωσαν στον αυτοκράτορα:
 - α. επτακόσιους στρατιώτες, με αρχηγό τον Ιωάννη Λουσιτινιάνη.
 - β. μόνο χρήματα.
14. Όλος ο στρατός δεν ξεπερνούσε:
 - α. τους χίλιους άντρες.
 - β. τους δέκα χιλιάδες άντρες.
15. Αφορμή, για άλλη μια φορά, για διαμάχες ανάμεσα σε ενωτικούς και ανθενωτικούς:
 - α. ήταν τα χρήματα που έδωσε ο αυτοκράτορας στους ενωτικούς.
 - β. έδωσε η παρουσία καθολικών ιερέων σε κοινή λειτουργία με ορθοδόξους.
16. Ο Μωάμεθ Β΄ ήταν:
 - α. γιος του Μουράτ Β΄ και ήθελε να κατακτήσει την Κωνσταντινούπολη.
 - β. γιος του Βαγιαζήτ.

Β. Υπογραμμίζω τις ενέργειες που έκανε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος μόλις έγινε αυτοκράτορας:

- Υπέγραψε συνθήκη ειρήνης με τον Μουράτ Β΄.
- Βαφτίστηκε ο ίδιος καθολικός, για να ζητήσει τη βοήθεια του Πάπα.
- Συμφιλίωσε ενωτικούς και ανθενωτικούς.
- Συντήρησε τα τείχη της Πόλης.
- Έφτιαξε νέα κτίρια και πανεπιστήμιο.

- Έβαλε αλυσίδα στον Κεράτιο κόλπο.
- Ζήτησε τη βοήθεια του Πάπα.
- Υπέγραψε συνθήκη ειρήνης με τους Βούλγαρους και τους Ρώσους.
- Ζήτησε βοήθεια από τις κοινότητες των ξένων που ζούσαν στην Πόλη.
- Συντήρησε τα καράβια.
- Εξόπλισε τη φρουρά της Πόλης.
- Γέννησε η γυναίκα του ένα αγοράκι, για να υπάρχει διάδοχος.

Γ. Ενώνω κάθε ενέργεια του αυτοκράτορα με το αποτέλεσμα που είχε:

Ζήτησε βοήθεια από τον Πάπα.	•	• Είχε τον χρόνο να οργανώσει την άμυνα της Πόλης.
Υπέγραψε συνθήκη ειρήνης με τον Μουράτ Β'.	•	• Έφτιαξε στόλο.
Συμφιλίωσε ενωτικούς και ανθενωτικούς.	•	• Η βοήθεια δεν ήρθε.
Συντήρησε τα καράβια.	•	• Σταμάτησαν οι εσωτερικές διαμάχες.
Επισκεύασε τα τείχη.	•	• Του έδωσαν πλοία, στρατιώτες και τεχνίτες.
Ζήτησε τη βοήθεια των Βενετών της Πόλης.	•	• Βελτίωσε την άμυνα της Πόλης.
Ζήτησε τη βοήθεια των Γενουατών της Πόλης.	•	• Δεν μπορούσαν να περάσουν στον κόλπο εχθρικά πλοία.
Έβαλε αλυσίδα στον Κεράτιο κόλπο.	•	• Του έδωσαν τον Ιωάννη Ιουστινιάνη με επτακόσιους στρατιώτες.

Δ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποιος έγινε αυτοκράτορας του Βυζαντίου μετά τον Ιωάννη Η' τον Παλαιολόγο;
2. Ποια μέτρα πήρε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος μόλις έγινε αυτοκράτορας;
3. Τι έγινε με τη βοήθεια που ζήτησε ο αυτοκράτορας από τον Πάπα;
4. Τι βοήθεια έδωσαν οι Βενετοί και οι Γενουάτες της Πόλης;
5. Γιατί ξέσπασαν πάλι διαφωνίες ανάμεσα σε ενωτικούς και ανθενωτικούς;
6. Ποιος ήταν ο διάδοχος του Μουράτ Β' και ποιος ήταν ο στόχος του;

Περίληψη

- Παρότι ο Μωάμεθ Β΄ διαβεβαίωνε τους Βυζαντινούς ότι θα σεβαστεί τις συνθήκες που υπέγραψε ο πατέρας του με το Βυζάντιο, όταν ανέβηκε στον θρόνο:
 - Άρχισε να ετοιμάζει μεγάλο στρατό.
 - Ζήτησε από τον Ούγγρο μηχανικό Ουρβανό να του ετοιμάσει εβδομήντα κανόνια.
 - Έχτισε στον Βόσπορο ένα μεγάλο φρούριο, το Ρούμελη Χισάρ.
 - Ναυπήγησε 150 πολεμικά πλοία.
- Τον Μάρτιο του 1453 ο τεράστιος στρατός του Μωάμεθ Β΄ συγκεντρώθηκε γύρω από τα τείχη της Κωνσταντινούπολης. Ο στόλος κατέλαβε τα νησιά της Προποντίδας και δεν άφηνε άλλα πλοία να πάνε εφόδια στην Πόλη. Ο Μωάμεθ έμενε έξω από την πύλη του Αγίου Ρωμανού και εκεί είχε στηθεί το πιο μεγάλο κανόνι, η Μπορμπάρδα.
- Στις 6 Απριλίου ο Μωάμεθ ζήτησε την παράδοση της Πόλης, αλλά ο Κωνσταντίνος αρνήθηκε. Τότε άρχισε ένας ανελέπτος πόλεμος. Οι Βυζαντινοί προσπάθησαν να αντισταθούν με το υγρό πυρ και κάθε βράδυ γυναίκες και παιδιά συντηρούσαν τα τείχη. Ο Ιουστινιάνης και ο Κωνσταντίνος πολεμούσαν μαζί με τους Βυζαντινούς, αλλά τα εφόδια συνεχώς λιγόστευαν.
- Στις 20 Απριλίου τρία μεγάλα γενοβέζικα καράβια, μαζί με μια βυζαντινή φορτηγίδα και με αρχηγό τον Φλαντανελά, γεμάτα εφόδια, προσπαθούν να περάσουν τον Κεράτιο κόλπο. Μετά από σκληρή ναυμαχία με τους Τούρκους, κατάφεραν να φτάσουν στην Πόλη, δίνοντας δύναμη στους Βυζαντινούς.

Το Γήλωσσάρι του μαθήματος

ανελέπτος: πολύ σκληρός.

φορτηγίδα: μικρό, φορτηγό καράβι.

Πρέπει να θυμάμαι

Μωάμεθ Β΄: γιος του Μουράτ Β΄.

Ουρβανός: Ούγγρος μηχανικός, που κατασκεύασε κανόνια για τον Μωάμεθ Β΄.

Ρούμελη Χισάρ: σημαίνει ευρωπαϊκό κάστρο. Το έχτισε ο Μωάμεθ Β΄ στην ευρωπαϊκή ακτή του Βοσπόρου, 15 χιλιόμετρα από την Πόλη.

Μπορμπάρδα: το μεγαλύτερο κανόνι που κατασκεύασε ο Ουρβανός.

πύλη του Αγίου Ρωμανού: κεντρική πύλη των τειχών της Πόλης.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

A. Κυκλώνω τη σωστή απάντηση:

- Ποιος έγινε σουλτάνος μετά τον θάνατο του Μουράτ Β΄;
 - Ο Μουράτ Γ΄.
 - Ο γιος του ο Μωάμεθ Β΄.
- Τι διαβεβαίωσε τους Βυζαντινούς αρχικά ο Μωάμεθ Β΄;
 - Τους διαβεβαίωσε ότι θα κατακτούσε με κάθε τρόπο την Κωνσταντινούπολη.
 - Τους διαβεβαίωσε ότι θα σεβαστεί τις συνθήκες ειρήνης που είχε υπογράψει ο πατέρας του με το Βυζάντιο.
- Ποιες ενέργειές του έδειξαν ότι δεν είχε σκοπό να σεβαστεί την ειρήνη;
 - Ετοίμασε μεγάλο στρατό, παρήγγειλε κανόνια, έχτισε το Ρούμελη Χισάρ και ναυπήγησε πολεμικά πλοία.
 - Δε δέχτηκε τη σύζυγο που του έδωσε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.
- Πότε συγκέντρωσε ο Μωάμεθ Β΄ τον στρατό του μπροστά από τα τείχη της Πόλης;
 - Τον Απρίλιο του 1455.
 - Τον Μάρτιο του 1453.
- Τι έκανε ο στόλος του;
 - Κατέλαβε τα νησιά της Προποντίδας και δεν άφηνε να περάσουν τα πλοία που πήγαιναν εφόδια στην Πόλη.
 - Αποβιβάστηκε και λεπλάτησε την Πελοπόννησο.

6. Σε ποια πύλη των τειχών είχε στηθεί η σκηνή του Μωάμεθ Β΄;
 - α. Μπροστά από την πύλη του Αγίου Αντωνίου.
 - β. Μπροστά από την πύλη του Αγίου Ρωμανού.

7. Πώς λεγόταν το μεγαλύτερο κανόνι και πού το είχαν στήσει;
 - α. Ήταν η Μπορμπάρδα και το είχαν στήσει μπροστά από την πύλη του Αγίου Ρωμανού.
 - β. Ήταν η Μπορδάμπα και το είχαν στήσει μπροστά από την Κερκόπορτα.

8. Πότε ζήτησε ο Μωάμεθ Β΄ την παράδοση της Πόλης;
 - α. Δε ζήτησε την παράδοση της Πόλης, επιτέθηκε απευθείας.
 - β. Στις 6 Απριλίου 1453.

9. Μετά από δεκατέσσερις μέρες πολέμου, τα εφόδια λιγόστευαν. Πώς λύθηκε αυτό το πρόβλημα;
 - α. Κατασκεύαζαν τα εφόδιά τους οι ίδιοι οι Βυζαντινοί.
 - β. Τρία γενοβέζικα καράβια και μία βυζαντινή ναυαρχίδα, γεμάτα τρόφιμα και πολεμικά εφόδια, κατάφεραν να φτάσουν στην Κωνσταντινούπολη.

10. Τι έκανε κατά τη διάρκεια της πολιορκίας ο αυτοκράτορας;
 - α. Πήγε στη Ρώμη, για να ζητήσει βοήθεια για άλλη μια φορά.
 - β. Πολέμησε μαζί με τους κατοίκους της Κωνσταντινούπολης.

11. Ποιος ήταν ο αρχηγός της βυζαντινής φορτηγίδας;
 - α. Ο Φλαντανελάς.
 - β. Ο Ιουστινιάνης.

B. Κυκλώνω τη σωστή λέξη ή φράση, για να συμπληρωθεί το κείμενο:

Όταν πέθανε ο Μουράτ Β΄, σουλτάνος έγινε ο γιος του Μουράτ Γ΄ / Μωάμεθ Β΄. Αν και αρχικά διαβεβαίωσε τους Βυζαντινούς ότι θα σεβόταν / δε θα σεβόταν τη συνθήκη ειρήνης, άρχισε να προετοιμάζει μεγάλο στρατό. Ζήτησε από τον Ούγγρο μηχανικό Ουρβανό / Μπορμπάρδο να του ετοιμάσει εκατό / εβδομήντα κανόνια. Έχτισε στον Βόσπορο / Ισθμό το Ρούμελη Χισάρ και ναυπήγησε εκατό / εκατόν πενήντα πολεμικά πλοία.

Το 1450 / 1453 ο τεράστιος στρατός του συγκεντρώθηκε έξω από τα τείχη της Πόλης. Ο ίδιος ο Μωάμεθ Β΄ είχε στήσει τη σκηνή του μπροστά από την

πύλη του Αγίου Ρωμανού / Αγίου Ιουστίνου. Το μεγαλύτερο κανόνι του, η Μπουγάδα / Μπορμπάρδα χτυπούσε ανελέητα τα τείχη.

Στις 20 Απριλίου τρία βενετικά / γενοβέζικα καράβια, μαζί με μια βυζαντινή φορτηγίδα, κατάφεραν να φέρουν χρήματα / πολεμοφόδια στους πολιορκημένους.

Γ. Βάζω τα γεγονότα στη σωστή χρονική σειρά:

- ___ Ο νέος σουλτάνος ετοιμάζει στρατό, στόλο, χτίζει το Ρούμελη Χισάρ, παραγγέλλει κανόνια.
- 1 Πεθαίνει ο Μουράτ Β΄.
- ___ Στις 20 Απριλίου φτάνουν πολεμοφόδια στους πολιορκημένους.
- ___ Συγκεντρώνεται ο τεράστιος στρατός των Οθωμανών έξω από τα τείχη.
- ___ Νέος σουλτάνος γίνεται ο γιος του ο Μωάμεθ Β΄.
- ___ Στις 6 Απριλίου ο Μωάμεθ Β΄ ζητάει την παράδοση της Πόλης.
- ___ Ο Μωάμεθ Β΄ διαβεβαιώνει τους Βυζαντινούς ότι θα σεβαστεί την ειρήνη.
- ___ Ξεκινάει ένας ανελέητος πόλεμος.

Δ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποιος έγινε σουλτάνος μετά τον Μουράτ Β΄;
2. Ποιες ενέργειες του Μωάμεθ Β΄ έδειχναν ότι είχε σκοπό να κατακτήσει την Κωνσταντινούπολη;
3. Πότε συγκεντρώθηκε ο στρατός του μπροστά από τα τείχη και τι έκανε ο στόλος του;
4. Πότε ζήτησε την παράδοση της Πόλης;
5. Ποιοι έφεραν βοήθεια στους Βυζαντινούς και πότε;

Περίληψη

- Ο Μωάμεθ Β΄ ήταν τόσο αποφασισμένος να κατακτήσει την Κωνσταντινούπολη, ώστε έσυρε, μέσα σε μια νύχτα, 70 καράβια από τον Βόσπορο στον Κεράτιο κόλπο. Τα καράβια σύρθηκαν μέσα από τη στεριά, με σκοπό να κλείσει τους Βυζαντινούς από στεριά και θάλασσα.
- Ο Μωάμεθ Β΄ έστειλε για δεύτερη φορά μήνυμα στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο να παραδώσει την Πόλη, αλλά αυτός και πάλι αρνήθηκε. Στις 29 Μαΐου, ξημερώματα, άρχισε η μεγάλη μάχη για την κατάκτηση της Πόλης. Οι Τούρκοι έκαναν επιθέσεις από παντού, αλλά οι Βυζαντινοί κατάφεραν να τους αντιμετωπίσουν με την ανδρεία τους και με διάφορα τεχνάσματα. Κι ενώ φαίνεται πως η Πόλη θα σωθεί, ο Ιουστινιάνης τραυματίζεται βαριά. Προς το τέλος της ημέρας ακούστηκε η είδηση: «Οι Τούρκοι μπήκαν στην Πόλη. Η Πόλη κυριεύτηκε».
- Οι γενίτσαροι βρήκαν πέρασμα από μία μικρή πόρτα, την Κερκόπορτα, όρμησαν μέσα από αυτήν και άνοιξαν όλες τις πύλες. Οι Τούρκοι μπήκαν μέσα στην Κωνσταντινούπολη. Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος πέθανε πολεμώντας ηρωικά. Την Τρίτη 29 Μαΐου 1453 η Πόλη «έπεσε» στα χέρια των Τούρκων.

Μαθαίνω το μάθημά μου με ασκήσεις

A. Βρίσκω τη φράση που συμπληρώνει την πρόταση:

1. Ο Μωάμεθ Β΄ έσυρε:
 - α. εβδομήντα καράβια από τον Βόσπορο στον Κεράτιο κόλπο.
 - β. καράβια από τη δυτική στην ανατολική Πελοπόννησο.
2. Τα καράβια σύρθηκαν:
 - α. μέσα από τον Ισθμό.
 - β. μέσα από τη στεριά.

3. Με καράβια στον Βόσπορο και στον Κεράτιο:
 - α. οι Βυζαντινοί ήταν αποκλεισμένοι.
 - β. ο Μωάμεθ Β΄ σκεφτόταν να πολιορκήσει και τη Θεσσαλονίκη.
4. Ο Μωάμεθ Β΄ έστειλε:
 - α. στον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Παλαιολόγο για δεύτερη φορά μήνυμα να παραδώσει την Πόλη.
 - β. μήνυμα στον Πάπα της Ρώμης ότι θα πάει να κατακτήσει και την Ιταλία.
5. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος:
 - α. έφυγε κρυφά για τον Μιστρά.
 - β. αρνήθηκε να παραδώσει την Κωνσταντινούπολη.
6. Μετά την άρνηση του αυτοκράτορα:
 - α. οι Τούρκοι επιτέθηκαν με απίστευτη ορμή.
 - β. οι Τούρκοι έφυγαν από τα τείχη.
7. Οι Βυζαντινοί κατάφεραν να τους αντιμετωπίσουν:
 - α. αλλά πολλοί Βυζαντινοί ήθελαν να πάρουν την Πόλη οι Τούρκοι.
 - β. με απίστευτη γενναιότητα.
8. Δυστυχώς για τους Βυζαντινούς:
 - α. τραυματίστηκε ο Ιουστινιάνης.
 - β. τραυματίστηκε ο αυτοκράτορας.
9. Οι γενίτσαροι κατάφεραν να μπουν στην Πόλη:
 - α. από την Κερκόπορτα.
 - β. από την πύλη του Αγίου Ρωμανού.
10. Όταν οι γενίτσαροι μπήκαν στην Πόλη:
 - α. άνοιξαν τις πύλες και όρμησε ο στρατός του Μωάμεθ Β΄ μέσα.
 - β. ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος τούς υποδέχτηκε με χαρά.
11. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος:
 - α. έφυγε κρυφά.
 - β. πέθανε πολεμώντας ηρωικά.
12. Η Πόλη έπεσε στα χέρια των Τούρκων:
 - α. την Τρίτη 29 Μαΐου 1453.
 - β. την Τρίτη 9 Ιουνίου 1453.

Β. Αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν:

Εβδομήντα καράβια •	• έστειλε μήνυμα στον Κωνσταντίνο να παραδώσει την Πόλη.
Ο Μωάμεθ Β΄ •	• αρνήθηκε, γι' άλλη μία φορά, να παραδώσει την Πόλη.
Ο αυτοκράτορας •	• σύρθηκαν από τον Βόσπορο στον Κεράτιο κόλπο.
Ο Ιουστινιάνης •	• βρήκαν ανοιχτή την Κερκόπορτα.
Οι γενίτσαροι •	• λεπλάτψαν την Πόλη.
Οι Τούρκοι •	• τραυματίστηκε βαριά.
Η Πόλη έπεσε •	• πέθανε πολεμώντας ηρωικά.
Ο Κωνσταντίνος •	• την Τρίτη 29 Μαΐου 1453.

Γ. Γνωρίζω καλά το μάθημά μου, όταν μπορώ να απαντήσω στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Πώς κατάφερε ο Μωάμεθ Β΄ να αποκλείσει τους Βυζαντινούς από τη θάλασσα;
2. Τι απάντησε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, όταν ο Μωάμεθ Β΄ του ζήτησε να παραδώσει την Πόλη;
3. Πότε άρχισε η μεγαλύτερη επίθεση των Τούρκων;
4. Ποιος τραυματίστηκε και αναστατώθηκε η Πόλη;
5. Πώς κατάφεραν οι γενίτσαροι και μπήκαν στην Πόλη;
6. Πότε «έπεσε» η Κωνσταντινούπολη στα χέρια των Οθωμανών;

Ανακεφαλαίωση 28-36

Α. Κυκλώνω τη σωστή απάντηση:

1. Ποιοι αυτοκράτορες οδήγησαν τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία σε παρακμή;
 - α. Οι τελευταίοι Ίσαυροι.
 - β. Οι τελευταίοι αυτοκράτορες της μακεδονικής δυναστείας.
2. Ποιες ενέργειές τους οδήγησαν την αυτοκρατορία σε παρακμή;
 - α. Σταμάτησαν να εξοπλίζουν τον στρατό και σπατάλησαν τα χρήματα της αυτοκρατορίας χτίζοντας κάστρα και παλάτια.
 - β. Κατάργησαν τον νόμο του «Αλληλέγγυου», χρησιμοποίησαν μισθοφόρους στον στρατό, σταμάτησαν να δίνουν δωρεάν γη στους Ακρίτες, ανέθεσαν στους Βενετούς τη διακίνηση των προϊόντων.
3. Πότε εμφανίζονται οι Σελτζούκοι Τούρκοι;
 - α. Στα μέσα του 11ου αιώνα.
 - β. Τον 14ο αιώνα.
4. Ποιος ήταν ο αρχηγός των Σελτζούκων Τούρκων;
 - α. Ο Αλπ-Αρσλάν.
 - β. Ο Μουράτ Β΄.
5. Ποιος αυτοκράτορας του Βυζαντίου αντιμετώπισε τους Σελτζούκους;
 - α. Ο Ρωμανός Δ΄ ο Διογένης.
 - β. Ο Αλέξιος Κομνηνός.
6. Ποιος νέος εχθρός εμφανίστηκε από τον βορρά;
 - α. Οι Νορβηγοί.
 - β. Οι Κέλτες.
7. Ποιος αυτοκράτορας αντιμετώπισε τους Νορμανδούς;
 - α. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.
 - β. Ο Αλέξιος Α΄.
8. Από ποιους ζήτησε βοήθεια ο αυτοκράτορας, για να αντιμετωπίσει τους Νορμανδούς;
 - α. Από τους Βενετούς, δίνοντάς τους εμπορικά προνόμια στη Μεσόγειο και στα βυζαντινά λιμάνια.
 - β. Από τον Πάπα της Ρώμης.

9. Ποια ήταν η αφορμή για να γίνουν οι Σταυροφορίες;
 - α. Οι Σελτζούκοι Τούρκοι είχαν κατακτήσει τα Ιεροσόλυμα και δεν μπορούσαν οι χριστιανοί να επισκεφθούν τους Αγίους Τόπους.
 - β. Γιατί οι Βυζαντινοί ήθελαν να φέρουν τον Τίμιο Σταυρό στην Κωνσταντινούπολη.

10. Πόσες Σταυροφορίες έγιναν;
 - α. Τέσσερις.
 - β. Τρεις.

11. Ποιος εκθρονισμένος αυτοκράτορας ζήτησε τη βοήθεια των Βενετών και έγινε η αιτία της άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους;
 - α. Ο Αλέξιος Άγγελος.
 - β. Ο Αλέξιος Κομνηνός.

12. Πότε κατέλαβαν οι Φράγκοι την Κωνσταντινούπολη;
 - α. Το 1204.
 - β. Το 1261.

13. Πόσα ελληνικά κράτη δημιουργήθηκαν μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους;
 - α. Πέντε.
 - β. Τέσσερα.

14. Ποια ήταν τα ελληνικά κράτη που δημιουργήθηκαν;
 - α. Οι αυτοκρατορίες της Νίκαιας και της Τραπεζούντας και τα δεσποτάτα της Ηπείρου και του Μιστρά.
 - β. Το Δεσποτάτο της Νίκαιας, η Αυτοκρατορία του Μιστρά, το Δεσποτάτο της Ηπείρου, η Αυτοκρατορία της Αθήνας.

15. Ποιος αυτοκράτορας μπόρεσε να πάρει πίσω την Πόλη από τους Φράγκους;
 - α. Ο Αλέξιος Άγγελος.
 - β. Ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Μιχαήλ Η΄ ο Παλαιολόγος.

16. Ποιος στρατηγός βρήκε την Πόλη αχύλακτη και την κατέλαβε;
 - α. Ο Αλέξιος Στρατηγόπουλος.
 - β. Ο Κωνσταντίνος Στρατηγός.

17. Πότε εμφανίζονται οι Οθωμανοί Τούρκοι;
 - α. Στα μέσα του 14ου αιώνα.
 - β. Τον 11ο αιώνα.

18. Ποιος ήταν ο αρχηγός τους και ποια η πρωτεύουσα του κράτους τους;
α. Ο Μουράτ Α΄ και πρωτεύουσα του κράτους τους έκαναν την Προύσα.
β. Ο Μωάμεθ Β΄ και πρωτεύουσα του κράτους έκαναν τη Δαμασκό.
19. Ποιο γεγονός έσωσε την Κωνσταντινούπολη από την πολιορκία του Βαγιαζήτ;
α. Οι Νορμανδοί απειλούσαν την Προύσα.
β. Οι Μογγόλοι απειλούσαν την Προύσα και ο Βαγιαζήτ έλυσε την πολιορκία, για να μπορέσει να σώσει την πρωτεύουσα του κράτους του.
20. Ποια πράξη του αυτοκράτορα Ιωάννη Η΄ του Παλαιολόγου οδήγησε σε διχασμό των Βυζαντινών;
α. Ζήτησε τη βοήθεια του Πάπα, για να αντιμετωπίσει τον Μουράτ Β΄.
β. Παντρεύτηκε μία καθολική πριγκίπισσα.
21. Ποιος ήταν ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου;
α. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος.
β. Ο Ιωάννης Παλαιολόγος.
22. Ποιος κατέκτησε την Κωνσταντινούπολη;
α. Ο Μωάμεθ Β΄.
β. Ο Μουράτ Β΄.
23. Πότε κατακτήθηκε η Πόλη;
α. Την Παρασκευή 13 Μαΐου 1453.
β. Την Τρίτη 29 Μαΐου 1453.

B. Θυμάμαι τη Θεσσαλονίκη και υπογραμμίζω τις σωστές προτάσεις:

- Η Θεσσαλονίκη ήταν σπουδαίο οικονομικό και πνευματικό κέντρο.
- Την κατέκτησαν οι Σαρακνοί και οι Γενουάτες.
- Οι Νορμανδοί κατέκτησαν την πόλη το 1185.
- Προστάτης της Θεσσαλονίκης ήταν και είναι ο Άγιος Δημήτριος.
- Η πόλη αυτή είχε το προνόμιο να είναι αυτοδιοικούμενη.
- Στη Θεσσαλονίκη δε λειτουργούσαν σχολές παρά τη μεγάλη της άνθηση.
- Αναπτύχθηκε εκεί το κίνημα των Ζηλωτών.
- Οι Ζηλωτές υπερασπίζονταν τα δικαιώματα των πλουσίων.

- Τον 14ο αιώνα οι αντιθέσεις Ζηλωτών - πλουσίων οδήγησαν σε επανάσταση.
- Την εξουσία πήραν οι Ζηλωτές για επτά χρόνια.
- Δε μοίρασαν την περιουσία στους φτωχούς, αλλά έγιναν οι ίδιοι πλούσιοι.
- Οι πλούσιοι, με τη βοήθεια του αυτοκράτορα, πήραν πάλι την εξουσία.

Γ. Ενώνω κάθε ιστορικό γεγονός με τη χρονολογία στην οποία έγινε:

Μάχη του Ματζικέρτ.	•	• 1204
Άλωση της Πόλης από τους Φράγκους.	•	• 1261
Ανάκτηση της Πόλης από τους Βυζαντινούς.	•	• 1389
Μάχη στο Κοσσυφοπέδιο της Σερβίας (Μουράτ Α΄ εναντίον του στρατού των ενωμένων χριστιανών).	•	• 1071
Πολιορκία της Πόλης από τον Μουράτ Β΄.	•	• 1448
Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος στέφεται αυτοκράτορας του Βυζαντίου.	•	• 6 Απριλίου 1453
Ο Μωάμεθ Β΄ διαδέχεται τον Μουράτ Β΄.	•	• 1421
Ο Μωάμεθ Β΄ ζητάει για πρώτη φορά την παράδοση της Πόλης.	•	• Τρίτη 29 Μαΐου 1453
Τρία γενοβέζικα καράβια φέρνουν πολεμοφόδια στην Πόλη που πολιορκείται.	•	• 20 Απριλίου 1453
Η Άλωση της Πόλης από τον Μωάμεθ Β΄.	•	• 1451

Δ. Θυμάμαι τα ελληνικά κράτη μετά την άλωση της Πόλης από τους Φράγκους. Κυκλώνω τη σωστή λέξη ή φράση, για να συμπληρωθεί το κείμενο:

Στη Νίκαια της Μικράς Ασίας πήγε ο αυτοκράτορας **Θεόδωρος Λάσκαρης / Μιχαήλ Παλαιολόγος** μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φρά-

γκους. Η σημαία αυτής της αυτοκρατορίας ήταν το **διπλό περιστέρι / ο δικέφαλος αετός**. Η αυτοκρατορία αυτή διατηρήθηκε **πενήντα επτά / επτά** χρόνια. Διάδοχοι του Λάσκαρη ήταν οι **Παλαιολόγοι / Κομνηνοί**, που κατάφεραν να ελευθερώσουν την Πόλη.

Η Αυτοκρατορία της **Τραπεζούντας / Ηπείρου** δημιουργήθηκε από τους **Κομνηνούς / Παλαιολόγους** και είχε πρωτεύουσα την **Προύσα / Τραπεζούντα**. Η αυτοκρατορία αυτή έζησε **257 / 57** χρόνια. Η Τραπεζούντα είναι η πατρίδα του **ρώσικου / ποντιακού** πολιτισμού.

Το Δεσποτάτο της Ηπείρου ιδρύθηκε στην **Ήπειρο / Μακεδονία** με πρωτεύουσα την **Άρτα / Ιωάννινα**. Ιδρυτής του ήταν ο **Μιχαήλ Α' Άγγελος / Μιχαήλ Κομνηνός**. Αυτό το κράτος ελευθέρωσε τη Θεσσαλονίκη από τους **Σαρακηνούς / Λατίνους**.

Το Δεσποτάτο του Μιστρά δημιουργήθηκε από τους Παλαιολόγους στην **Καλαμάτα / Σπάρτη**. Επεκτάθηκε μέχρι το **Άργος / Ισθμό** της Κορίνθου. Εκεί στέφθηκε ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, ο **Κωνσταντίνος Παλαιολόγος**.

Ε. Βάζω τα γεγονότα στη σωστή χρονική σειρά. Διαβάζω τις προτάσεις με τη σειρά και μαθαίνω όλα τα γεγονότα από την εμφάνιση των Οθωμανών μέχρι την Άλωση.

- ___ Στις 6 Απριλίου 1453 ο Μωάμεθ ζητάει την παράδοση της Πόλης.
- ___ Ο Μουράτ Β' νικάει στη Βάρνα της Βουλγαρίας τον στρατό των ενωμένων χριστιανών.
- ___ Στις 29 Μαΐου 1453 ο Μωάμεθ Β' κατακτά την Κωνσταντινούπολη.
- 1 Τον 14ο αιώνα οι Οθωμανοί Τούρκοι κατακτούν τη Μικρά Ασία και κάνουν πρωτεύουσά τους την Προύσα.
- ___ Στις 20 Απριλίου 1453 έρχεται βοήθεια με εφόδια στην Πόλη.
- ___ Το 1389 ο Μουράτ Α' νικάει τον στρατό των ενωμένων χριστιανών στο Κοσσυφοπέδιο της Σερβίας και κατακτά όλη τη Βαλκανική.
- ___ Με αρχηγό τον Μουράτ Α' κατακτούν περιοχές της Θράκης, της Μακεδονίας και της κεντρικής Ελλάδας.

- Ο Βαγιαζήτ λύνει την πολιορκία, για να πάει να αντιμετωπίσει τους Μογγόλους.
- Το 1421 ο Μουράτ Β΄ πολιορκεί την Κωνσταντινούπολη, αλλά δεν την κατακτά.
- 8 — Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος υπογράφει συνθήκη ειρήνης με τον Μουράτ Β΄.
- Το 1451 αρχηγός των Τούρκων γίνεται ο Μωάμεθ Β΄.
- Ο Μωάμεθ Β΄ σέρνει εβδομήντα καράβια από τον Βόσπορο στον Κεράτιο.
- Ο Βαγιαζήτ πολιορκεί την Κωνσταντινούπολη.

ΣΤ. Βρίσκω ποια μέτρα πήρε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος και ποια ο Μωάμεθ Β΄, όταν πήραν την εξουσία.

Κωνσταντίνος

Παλαιολόγος •

Μωάμεθ Β΄ •

- Υπέγραψε συνθήκη ειρήνης με τον Μουράτ Β΄.
- Ετοίμασε μεγάλο στρατό.
- Συμφιλίωσε ενωτικούς και ανθενωτικούς.
- Ζήτησε από τον Ουρβανό να του ετοιμάσει εβδομήντα κανόνια.
- Έχτισε το Ρούμελη Χισάρ.
- Συντήρησε τα καράβια.
- Έβαλε αλυσίδα στον Κεράτιο κόλπο.
- Ναυπήγησε 150 πολεμικά πλοία.
- Ζήτησε από τις κοινότητες των ξένων, που ζούσαν στην Πόλη, να βοηθήσουν.
- Ζήτησε τη βοήθεια του Πάπα.

Ζ. Η ακροστικίδα του τελευταίου αυτοκράτορα του Βυζαντίου:

1. Εκεί αντιμετώπισε ο Μουράτ Α΄ το 1389 τον στρατό των ενωμένων χριστιανών.
2. Οι Τούρκοι που εμφανίστηκαν τον 14ο αιώνα.

